

## ZÖLD KINCSEINK: GYÓGYNÖVÉNYEK GYŰJTÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA NAPJAINKBAN

MINI REVIEW A GYÓGYNÖVÉNYGYŰJTÉS, A FENNTARTHATÓ HASZNOSÍTÁS ÉS A  
MODERN ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEK TÉMAKÖRÉBEN

Kövér Bella

Nyíregyházi Egyetem, Műszaki és Agrártudományi Intézet, Agrártudományi és Környezetgazdálkodási Intézeti  
Tanszék, 4400 Nyíregyháza, Sóstói u. 31/b.,

<https://doi.org/10.71066/FTTMK.2.18>

### Bevezetés

A gyógynövények az emberiség egyik legrégebbi természetes erőforrásai közé tartoznak. Gyógyászati, élelmiszeripari és kozmetikai célú felhasználásuk évezredekre nyúlik vissza, jelentőségük pedig napjainkban ismét növekszik. Az egészségtudatos életmód terjedése, valamint a természetes eredetű termékek iránti kereslet fokozódása hozzájárult a gyógynövények iránti érdeklődés újjáéledéséhez. Magyarország kedvező éghajlati és ökológiai adottságai révén Európa egyik jelentős gyógynövénytermő területének tekinthető. A tanulmány bemutatja a gyógynövénygyűjtés történeti hátterét, jelenlegi gyakorlatát, a fenntartható hasznosítás lehetőségeit, valamint a gyógynövényágazat előtt álló kihívásokat.

### Áttekintés

Az ember és a gyógynövények kapcsolata az emberi civilizáció kialakulásáig vezethető vissza. A növények gyógyító hatásainak felismerése és alkalmazása hosszú ideig az egészségmegőrzés egyik legfontosabb eszköze volt. Bár a modern orvostudomány és a gyógyszeripar fejlődése háttérbe szorította a hagyományos növényi gyógymódokat, a XXI. században ismét növekvő figyelem irányul a gyógynövényekre. Az utóbbi években számos természetstechnológiai, analitikai vizsgálat látott napvilágot honos vagy idegenhonos gyógynövényfajokkal kapcsolatosan (Irinčiné Oláh et al., 2019; Keskinbaş & Aka Sağlıker 2024; Karagöz & Aka Sağlıker, 2025; Kolesnyk et al., 2025a, 2025b, 2025c; Csabai et al., 2021, 2024, 2025, 2026; Csabai & Tóth, 2025; Szarvas et al., 2026). Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) szerint a világ népességének jelentős része ma is rendszeresen alkalmaz növényi eredetű készítményeket (WHO, 1999). A fejlett országokban a gyógynövények használata elsősorban az egészségmegőrzés, a prevenció és az életminőség javítása céljából terjed (WHO, 2019). A természetes alapanyagok iránti kereslet növekedése ugyanakkor gazdasági lehetőségeket és természetvédelmi kihívásokat egyaránt jelent (Chen, 2016). Az elmúlt évek során újabb és újabb gyógynövények kerültek gyógyászati célokra. A mai modern elemzési technológia lehetővé teszi ezen növények alapos vizsgálatát, mielőtt alkalmazásra kerülnének (Shalabi & Otaif, 2022; Horga et al., 2024; Sabaghnia et al., 2024; Borcă et al., 2025; Ciontea et al., 2025; Mohebodini et al., 2025; Muntean et al., 2025; Pop et al., 2025; Secretaria et al., 2025; Taipe-Pardo et al., 2026). Magyarország gazdag gyógynövényflórával rendelkezik, mintegy 400–500 olyan növényfaj található a területén, amelyeket gyógyászati célokra hasznosítanak vagy hasznosíthatnak (Bernáth, 2013). A gyógynövények gyűjtése és termesztése jelentős hagyományokkal rendelkezik, különösen az Alföldön és a hegyvidéki területeken (Hornok, 1990).

A magyar népi gyógyászat számos gyógynövény alkalmazását ismerte. A falusi közösségekben a gyógyító tudás gyakran a javasasszonyok, füvesemberek és bábák közvetítésével öröklődött generációról generációra (Grynaeus és Hoppál, 1988). A leggyakrabban használt gyógynövények közé tartoztak: a kamilla (*Matricaria chamomilla*), a cickafark (*Achillea millefolium*), a fekete bodza (*Sambucus nigra*), a hárs (*Tilia* spp.), a csalán (*Urtica dioica*), az orbáncfű (*Hypericum perforatum*). E növényeket különféle betegségek kezelésére alkalmazták, például megfázás, emésztési problémák, gyulladásos megbetegedések vagy idegrendszeri panaszok esetén. A népi

gyógyászat tapasztalati tudása napjainkban számos tudományos kutatás alapjául szolgál, amelyek igazolják több hagyományosan használt növény kedvező élettani hatását (Csupor és Szendrei, 2012).

#### **A gyógynövények gyűjtésének jelentősége napjainkban**

A gyógynövények egy része ma is vadon termő állományokból származik. Magyarországon évente több ezer tonna gyógynövényt gyűjtenek be természetes élőhelyekről (Radócné, 2008; GYSZT, 2023). A gyógynövénygyűjtés sok vidéki térségben kiegészítő jövedelemforrást jelent, különösen olyan területeken, ahol korlátozottak a foglalkoztatási lehetőségek (Csité, 2014).

A vadon gyűjtött növények előnye, hogy természetes körülmények között fejlődnek, így gyakran magas hatóanyag-tartalommal rendelkeznek (Csupor és Szendrei, 2012). Ugyanakkor a gyűjtés során fokozott figyelmet kell fordítani a természetvédelmi és fenntarthatósági szempontokra, amelyeket Magyarországon az erdőtörvény napi 2 kg-os korlátozása és a védett területekre vonatkozó engedélyezési kötelezettség is szabályoz (2009. évi XXXVII. törvény; 1996. évi LIII. törvény).

A fenntartható gyűjtés alapelvei:

- A növény pontos azonosítása: A gyógynövények felismerése alapvető fontosságú, mivel egyes fajok könnyen összetéveszthetők mérgező növényekkel. A téves azonosítás egészségügyi kockázatot jelenthet. (Bernáth J. (2013).
- A megfelelő gyűjtési időpont kiválasztása: A hatóanyag-tartalom a növény fejlődési állapotától függően változik. A virágokat általában teljes virágzáskor, a leveleket a virágzás előtt vagy alatt, a gyökereket pedig nyugalmi időszakban célszerű gyűjteni. (Bernáth J. (2013).
- Az élőhelyek védelme: A gyűjtés során kerülni kell a növényállományok károsítását. A teljes állomány leszedése helyett csak annak egy részét szabad begyűjteni, biztosítva a természetes regeneráció lehetőségét. (Csité, 2014).
- A védett fajok megóvása: Magyarországon számos gyógynövény természetvédelmi oltalom alatt áll. Ezek gyűjtése engedély nélkül tilos, és természetkárosításnak minősülhet (WHO, 2003; Kukcsár és Pluhár, 2023; ISSC-MAP, 2007).

#### **A gyógynövények modern felhasználási területei**

Fitoterápia: A fitoterápia a gyógynövények gyógyászati célú alkalmazásával foglalkozó tudományterület. Napjainkban egyre több klinikai kutatás vizsgálja a gyógynövények hatékonyságát és biztonságosságát. Számos növényi készítmény rendelkezik tudományosan igazolt hatásokkal: a kamilla gyulladáscsökkentő, a borsmenta görcsoldó, a citromfű nyugtató, a kasvirág pedig immunrendszert támogató hatású lehet (Csupor, 2021).

Gyógyszeripar: A gyógyszerkutatás számos esetben a gyógynövényekből izolált vegyületekre épül. Több modern gyógyszer hatóanyaga növényi eredetű vagy növényi vegyületek módosított változata. A természetes eredetű hatóanyagok kutatása különösen fontos a daganatellenes, gyulladáscsökkentő és antimikrobiális szerek fejlesztésében (Csupor, 2021).

Élelmiszeripar: A gyógynövények felhasználása az élelmiszeriparban folyamatosan bővül. A funkcionális élelmiszerek és gyógynövényes italok piaca dinamikusan növekszik. Különösen népszerűek: a gyógynövényteák, a gyógynövénykivonatokat tartalmazó italok, a természetes antioxidánsokat tartalmazó termékek (Negi et al., 2025).

Kozmetikai ipar: A természetes kozmetikumok iránti kereslet az elmúlt években jelentősen emelkedett. A gyógynövénykivonatokat gyulladáscsökkentő, bőryugtató és antioxidáns hatásuk miatt gyakori összetevői a kozmetikai készítményeknek (Choi et al., 2024).

#### **A gyógynövények gazdasági jelentősége az agráriumban**

A gyógynövények termesztése és gyűjtése a magyar agrárium egyik speciális, ugyanakkor jelentős hozzáadott értéket képviselő ágazata. Az ország éghajlati viszonyai, talajtani adottságai

és biológiai sokfélesége lehetővé teszi a kiváló minőségű gyógynövény-alapanyag előállítását. Az ágazatban termesztett és gyűjtött növények egy része jelentős exportcikknek számít, különösen a nyugat-európai piacokon. Magyarországon a gyógynövényekkel hasznosított terület nagysága több tízezer hektár, az éves termés pedig több tízezer tonna nagyságrendű. (GYSZT & NAK., (2023).

A gyógynövénytermesztés előnye, hogy több faj termesztése olyan gyengébb termőképességű vagy speciális adottságú területeken is gazdaságos lehet, ahol a hagyományos szántóföldi növénykultúrák jövedelmezősége alacsonyabb. Ez különösen fontos lehet az Alföld egyes térségeiben, ahol az aszályos időszakok gyakoribbá válása új termesztési alternatívák keresését teszi szükségessé. (Csite, 2014)

A gyógynövényágazat emellett jelentős munkaerőigénnyel rendelkezik. Számos termesztési és feldolgozási művelet – különösen a kisebb gazdaságokban – ma is jelentős kézimunka-ráfordítást igényel. Ez hozzájárulhat a vidéki foglalkoztatás fenntartásához és a helyi gazdaságok diverzifikálásához. (GYSZT & NAK., 2023; Apáti & Makszim, 2025).

### **A klímaváltozás hatása a gyógynövénytermesztésre**

A XXI. század egyik legjelentősebb kihívása a mezőgazdaság számára a klímaváltozás. Az emelkedő átlaghőmérséklet, a csökkenő csapadékmennyiség és a szélsőséges időjárási események gyakoribbá válása a gyógynövények termesztését és természetes állományait is érinti. (Radócné Kocsis 2008).

Egyes fajok esetében a szárazabb körülmények kedvezően befolyásolhatják bizonyos hatóanyagok képződését, míg más növényeknél a termésmennyiség vagy a minőség csökken. A termesztőknek ezért egyre nagyobb figyelmet kell fordítaniuk az öntözési technológiák fejlesztésére, a megfelelő faj- és fajtakiválasztásra, valamint a talajnedvesség megőrzésére. (Kulcsár & Pluhár 2023)

A kutatások egyre inkább olyan termesztési rendszerek kialakítására irányulnak, amelyek egyszerre biztosítják a gazdaságosságot, a környezeti fenntarthatóságot és a megfelelő hatóanyag-tartalmat. (Kulcsár & Pluhár 2023)

### **A gyógynövényágazat kihívásai**

A gyógynövények iránti kereslet növekedése számos problémát vet fel. Az egyik legjelentősebb kihívás a klímaváltozás, amely befolyásolja a növények elterjedését, fejlődését és hatóanyag-tartalmát. Az aszályos időszakok gyakoribbá válása különösen érzékenyen érinti a vadon élő populációkat (Makszim et al., 2025). További problémát jelent: az élőhelyek csökkenése, a túlzott gyűjtés, a hagyományos növényismeret visszaszorulása, valamint a szakképzett munkaerő hiánya. A jövő egyik fontos feladata a gyógynövénytermesztés fejlesztése, amely csökkentheti a természetes állományokra nehezedő nyomást. (Radócné Kocsis 2008).

### **Innováció és digitalizáció a gyógynövényágazatban**

A precíziós mezőgazdaság fejlődése a gyógynövénytermesztésben is új lehetőségeket teremt. A dróntechnológia, a távérzékelés, a talajszkenelés és az automatizált öntözőrendszerek alkalmazása hozzájárulhat a termesztési folyamatok optimalizálásához. (GYSZT & NAK 2023; Soós & Makszim, 2024).

A digitális technológiák segítségével pontosabban meghatározható a betakarítás optimális időpontja, nyomon követhető a növények fejlődése, valamint csökkenthető a termesztés környezeti terhelése. A modern agrárinnováció különösen fontos lehet a gyógynövények esetében, mivel a piaci értéket nagymértékben meghatározza a hatóanyag-tartalom és az alapanyag minősége. (GYSZT & NAK 2023).

### **Következtetések**

A gyógynövények nemcsak természetes gyógyhatásuk miatt értékesek, hanem jelentős agrárgazdasági potenciált is képviselnek. A fenntartható gyűjtés és termesztés, a

természetvédelmi szempontok figyelembevétele, valamint a korszerű agrártechnológiák alkalmazása együttesen biztosíthatják az ágazat hosszú távú fejlődését

Magyarország kedvező adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy a gyógynövénytermesztés és -feldolgozás területén továbbra is meghatározó szerepet töltsön be Európában. A jövő feladata olyan termesztési és hasznosítási modellek kialakítása, amelyek egyszerre szolgálják a gazdasági versenyképességet, a vidéki térségek fejlődését és a természeti erőforrások megőrzését. A gyógynövények így valóban a fenntartható agrárgazdálkodás egyik fontos „zöld kincsévé” válhatnak.

**Kulcsszavak:** gyógynövények, gyógynövénygyűjtés, fenntarthatóság, fitoterápia, természetvédelem, Magyarország

## Szakirodalom

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, 43. § (A vadon élő szervezetek gyűjtésének szabályai).

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról, 6. számú melléklet.

Apáti, Z., & Makszim Györgyné Nagy, T. (2025). Agrármunkaerő-piaci problémák és jövőbeni lehetőségek Észak- és Kelet-Magyarország térségében. *Mezőgazdasági Technika*, 2025(1), 2–6.

Bernáth, J. (Szerk.). (2013). Vadon termő és termesztett gyógynövények: Gyűjtésük, termesztésük és felhasználásuk. Budapest: Mezőgazda Kiadó. ISBN 978-963-286-674-1.

Bodnár, B., & Csabai, J. (2019). "Füben-fában orvosság" - Gyógynövények gyűjtésének lehetősége Putnok környékén. *Magyar Mezőgye*, 6(2), 12–13. <https://online.fliphtml5.com/kkkr/sigp/#p=1>

Borcă, M. A., Ona, A. D., Berindean, I. V., & Muntean, L. (2025). The therapeutic potential of the genus *Dahlia*: A scientific perspective for future research. *Hop and Medicinal Plants*, 33(1–2), 14–19. <https://doi.org/10.15835/hpm.v33i1-2.15270>

Chen, S. L., Yu, H., Luo, H. M., Wu, Q., Li, C. F., & Steinmetz, A. (2016). Conservation and sustainable use of medicinal plants. *Chinese Medicine*, 11, 37. <https://doi.org/10.1186/s13020-016-0108-7>

Choi, H. Y., Lee, Y. J., Kim, C. M., & Lee, Y. M. (2024). Revolutionizing cosmetic ingredients: Harnessing the power of antioxidants, probiotics, plant extracts, and peptides in personal and skin care products. *Cosmetics*, 11(5), 157. <https://doi.org/10.3390/cosmetics11050157>

Ciontea, S. Ș., Duda, M.-M., Moldovan, C., Muntean, S., Vârban, D., Horga, V.-A., & Suciu, D.-L. (2025). Catnip (*Nepeta cataria* L.) – A valuable plant in phytotherapy. *Hop and Medicinal Plants*, 33(1–2), 109–119. <https://doi.org/10.15835/hpm.v33i1-2.15271>

Csabai J., Cziáky Z., Tarek M., Vigh Sz., Aka Sagliker H., Klimiene A., Hörsik Zs., Irinyiné Oláh K., (2021). Investigation of the quality properties of chili peppers under different climatic conditions and cultivation technology In: Bülent, yaniktepe the international conference on engineering, natural and applied science : proceedings book : icenas'21 Osmaniye, Törökország : Osmaniye Korkut Ata University (2021) 344 p. pp. 337-344. , 8 p.

Csabai, J., Kolesnyk, A., Hörsik, Z. T., Kolesnyk, O., Dobránszki, J., & Cziáky, Z. (2024). *A comprehensive study to identify novel active components, amino acids, and antibiotic activity of *Acmella oleracea* (L.) R.K. Jansen*. *South-Western Journal of Horticulture, Biology and Environment*, 15(2), 75–96. [https://www.biozoojournals.ro/swjhbe/v15n2/swjhbe\\_e24105\\_Csabai.pdf](https://www.biozoojournals.ro/swjhbe/v15n2/swjhbe_e24105_Csabai.pdf)

Csabai, J., & Tóth, M. F. (2025). Practices and results of the cosmetic processing of marigold (*Calendula officinalis* L.). In K. Irinyiné Oláh, E. Kosztyuné Krajnyák, B. Szabó, & E. Bara (Szerk.), *Fenntartható Tárgazdálkodási Tudományos Műhely konferenciája 2025: Innovatív megoldások a XXI. század mezőgazdaságában* (o. 98–103). Nyíregyházi Egyetem, Műszaki és Agrártudományi Intézet. <https://doi.org/10.71066/FTTMK.1.14>

Csabai, J., Kolesnyk, A., Kish, B., Grisechkina, A., Mendel, A., Irinyiné Oláh, K., Tóth, M. F., Szabó, B., Tarek, M., Balogh, A., Györgyiné Kovács, A., & Kosztyuné Krajnyák, E. (2025). Effect of alternative nutrient supplements on the growth and flowering of marigold (*Calendula officinalis* L.). In K. Irinyiné Oláh, E. Kosztyuné Krajnyák, B. Szabó, & E. Bara (Szerk.), *Fenntartható Tárgazdálkodási Tudományos Műhely konferenciája 2025: Innovatív megoldások a XXI. század mezőgazdaságában* (o. 92–97). Nyíregyházi Egyetem, Műszaki és Agrártudományi Intézet. <https://doi.org/10.71066/FTTMK.1.13>

Csabai, J., Kolesnyk, O., Kryvtsova, M., Kolesnyk, O., Dobránszki, J., Hörsik, Z. T., Szabó, B., Kosztyuné Krajnyák, E., & Cziáky, Z. (2026). Comparative Secondary Metabolite Analysis and Antimicrobial Assessment of *Agastache foeniculum* (Pursh) Kuntze Leaf and Flower Extracts. *AppliedChem*, 6(3), 42. <https://doi.org/10.3390/appliedchem6030042>

Fenntartható Tájgazdálkodási Tudományos Műhely Konferenciája 2026  
Innovatív megoldások a XXI. század mezőgazdaságában

- Csöte, A. (2014). Helyi gazdaságfejlesztés és megélhetési stratégiák a periférikus vidéki térségekben. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. mta.hu
- Csupor, D. (Szerk.). (2021). Fitoterápia: A gyógynövények célszerű alkalmazása. Szeged: JATEPress. ISBN 978-963-306-760-4.
- Csupor, D., & Szendrei, K. (Szerk.). (2012). Gyógynövénytár: Útmutató a korszerű gyógynövény-alkalmazáshoz (2. bőv., jav. kiad.). Budapest: Medicina Könyvkiadó. ISBN 978-963-226-378-6
- Grynaeus, T., & Hoppál, M. (1990). Népi gyógyászat. In A. Paládi-Kovács (Főszerk.), Magyar Néprajz VII. Népszokás, néphit, népi vallásosság (pp. 693–724). Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Gyógynövény Szövetség és Termék Tanács, & Nemzeti Agrárgazdasági Kamara. (2023). Piaci helyzetkép és ágazati elemzés: A magyar gyógynövényágazat lehetőségei. Greendex/Hiradó.hu.
- Horga, V.-A., Suciu, D.-L., Hulusan, I.-B., Costin, A. D., Ciontea, S. Ștefan, Vârban, D., Moldovan, C., Muntean, S., & Duda, M. (2024). Therapeutic Properties and Use for Medicinal Purposes of Agastache Species. Hop and Medicinal Plants, 32(1-2), 22-34. <https://doi.org/10.15835/hpm.v32i1-2.15017>
- Hornok, L. (1990). Gyógynövények termesztése és feldolgozása. Budapest: Mezőgazdasági Kiadó. ISBN 963-234-296-8.
- Irinčiné Oláh, K., Lipcei, D., Ragány, B., Aka Sağıker, H., Cziáky, Z., Vigh, Sz., Tarek, M., & Csabai, J. (2019). Szerves trágyaszerek és talajjavító anyagok hatása a chili paprika növekedés-dinamikájára. In I. Lajtos, E. Kosztyné Krajnyák, & B. Szabó (Szerk.), Tápanyag-utánpótlás a fenntartható homoki gazdálkodásban: "Komplex vidékgazdasági és fenntarthatósági fejlesztések kutatása, szolgáltatási hálózatának kidolgozása a Kárpát-medencében" (o. 131–136). Nyíregyházi Egyetem, Műszaki és Agrártudományi Intézet.
- IUCN–SSC Medicinal Plant Specialist Group. (2007). International Standard for Sustainable Wild Collection of Medicinal and Aromatic Plants (ISSC-MAP) (Version 1.0; BfN-Skripten 195). Bundesamt für Naturschutz (BfN). <https://www.bfn.de/en/publications/bfn-schriften/bfn-schriften-195-international-standard-sustainable-wild-collection>
- Karagöz, A., & Aka Sağıker, H. (2025). Some medicinal plants sold in Osmaniye herbals and their usage areas. In K. Irinčiné Oláh, E. Kosztyné Krajnyák, B. Szabó, & E. Bara (Eds.), Fenntartható Tájgazdálkodási Tudományos Műhely Konferenciája 2025: Innovatív megoldások a XXI. század mezőgazdaságában (pp. 26–34). Nyíregyházi Egyetem, Műszaki és Agrártudományi Intézet. <https://doi.org/10.71066/FTTMK.1.04>
- Keskinbaş H. – Aka Sağıker, H.: (2024). Ethnobotanic research in some villages of the districts of Osmaniye. Fenntartható tápanyag-gazdálkodási tudományos műhely konferenciája 2024 innovatív megoldások a xxi. század mezőgazdaságában. Nyíregyháza, 34-39.
- Kolesnyk, A., Kolesnyk, O., Leno, Y., Kosztyné Krajnyák, E., Szabó, B., Hörsch, Z. T., Cziáky, Z., Dobránszki, J., Németh, A., & Csabai, J. (2025a). Chemotypic Plasticity of *Potentilla erecta* (L.) Raeusch. Across Elevational Gradients in the Ukrainian Carpathians. *Ecologies*, 6(4), 73. <https://doi.org/10.3390/ecologies6040073>
- Kolesnyk, A., Kryvtsova, M., Salamon, I., Kolesnyk, A., & Csabai, J. (2025b). A rozmaryn (Salvia rosmarinus L. syn: Rosmarinus officinalis L.) kemotípusai, in vitro szaporítása, valamint az illóolaj biokémiai és antimikrobiális tulajdonságai. *Kertgazdaság* (1998-), 57(1), 68–84.
- Kolesnyk, A., Kolesnyk, O., Hryshechka, O., Kish, B., Mendel, A., Kryvanych, O., & Csabai, J. (2025c). Optimization of seed sterilization and in vitro cultivation methods for effective micropropagation of *Arnica montana* L. In K. Irinčiné Oláh, E. Kosztyné Krajnyák, B. Szabó, & E. Bara (Szerk.), Fenntartható Tájgazdálkodási Tudományos Műhely konferenciája 2025: Innovatív megoldások a XXI. század mezőgazdaságában (o. 6–12). Nyíregyházi Egyetem, Műszaki és Agrártudományi Intézet. <https://doi.org/10.71066/FTTMK.1.01>
- Kulcsár, N., & Pluhár, Zs. (2023). Sustainable approach for the collection and processing of medicinal and aromatic plants in Hungary. *Progress in Agricultural Engineering Sciences*, 19(1), 83–112. <https://doi.org/10.1556/446.2023.00097>
- Makszim Györgyné Nagy, T., Lukács, B., Szokolovszki, G., Pocsai, G., Iski, R., Kosztyné Krajnyák, E., & Szabó, B. (2025). Sustainable forestry: Principles and methods. In K. Irinčiné Oláh, E. Kosztyné Krajnyák, B. Szabó, & E. Bara (Eds.), Fenntartható Tájgazdálkodási Tudományos Műhely konferenciája 2025: Innovatív megoldások a XXI. század mezőgazdaságában (pp. 189–195). Nyíregyházi Egyetem, Műszaki és Agrártudományi Intézet. <https://doi.org/10.71066/FTTMK.1.27>
- Mohebodini, M., Khalili-Baseri, I., Farmanpour-Kalalagh, K., & Sabaghnia, N. (2025). Genetic variation of some collected purslane (*Portulaca oleracea* L.) genotypes regarding morphologic traits. *South Western Journal of Horticulture, Biology and Environment*, 16(1), 53–69.
- Muntean, L., Ona, A. D., Berindean, I. V., Rac, I., Costin, A. D., Popa, M. C., & Borcă, M. A. (2025). Multifunctional roles and emerging applications of medicinal Lamiaceae plants: A scoping review. *Hop and Medicinal Plants*, 33(1–2), 131–168. <https://doi.org/10.15835/hpm.v33i1-2.15273>
- Pop, C. R., Zăhan, M., Crișan, I., Ștefan, R., Vârban, D., Gál, E., Vârban, R., Rotar, A. M., Coldea, Ștefania, & OLAR, L. (2025). Recent insight in the phytochemistry and bioactivity of organic *Melissa officinalis* L. essential oil from Transylvania. *Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj-Napoca*, 53(1), 14326. <https://doi.org/10.15835/nbha53114326>

- Radócné Kocsis, T. (2008). A gyógynövényágazat helyzete és kilátásai Magyarországon. Agrárközgazdasági Intézet. <http://repo.aki.gov.hu/1438/>
- Sabaghnia, N., Mohebodini, M., Nikrouz-Gharamaleki, A., & Farmanpour-Kalalagh, K. (2024). Genetic diversity and morphological trait analysis of summer savory (*Satureja hortensis* L.) genotypes using GT biplot modeling. *South Western Journal of Horticulture, Biology and Environment*, 15(2), 97–112.
- Secretaria, L. B., Bayogan, E. R. V., Urquiola, M. A. J., Mesa-Satina, A. R., Bello, D. D., Calag, V. B., Kobayashi, V. B., Villarino, J. F. M., & Maddara, M. V. (2025). Some physicochemical characteristics of 'Puyat' durian fruit of different quality classes and ripeness stages. *South Western Journal of Horticulture, Biology and Environment*, 16(2), 113–133.
- Shalabi, L. F., & Otaif, F. S. (2022). *Commiphora Jacq* (Burseraceae) in Saudi Arabia, Botanical, Phytochemical and Ethnobotanical Notes. *Ecologies*, 3(2), 38–57. <https://doi.org/10.3390/ecologies3020005>
- Soós, A., & Makszim Györgyné Nagy, T. (2024). Károsodott környezeti elemek, kihívás előtt álló mezőgazdaság – Mielőbbi megoldás a paradigmaváltás. *Mezőgazdasági Technika*, 65(1), 2–7.
- Szarvas, P., Csabai, J., Kolesnyk, A., & Dobránszki, J. (2026). Development of an Efficient In Vitro Propagation Method for *Acmella oleracea* (L.) R.K. Jansen. *Methods and Protocols*, 9(2), 44. <https://doi.org/10.3390/mps9020044>
- Taipe-Pardo, F., Flores Alvarez, J., Diaz Barrera, Y., Arone Palomino, D., Quispe Fuentes, Y., & Obregón-Yupanqui, M. E. (2026). Chemical Composition, Thermal Behavior, and Structural Characteristics of *Lupinus mutabilis* Sweet Flours from the Southern Peruvian Andes. *AppliedChem*, 6(3), 44. <https://doi.org/10.3390/appliedchem6030044>
- World Health Organization. (1999). WHO monographs on selected medicinal plants (Vol. 1). Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization. (2019). WHO global report on traditional and complementary medicine 2019. who.int